

Samfundet S:t Erik
Stockholm

YTTRANDE
2017-08-31

Stockholms stadsbyggnadskontor
Registraturen
Box 8314
104 20 Stockholm
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

Yttrande över förslag till Program för City, samrådshandling 2017 05 17, Dnr 2017-06022

Samfundet S:t Erik välkomnar förslaget till program för City. Ett sådant hade behövts redan för flera år sedan så att staden på ett bättre sätt hade kunnat styra förutsättningarna för förändringsinitiativ i exempelvis Sturegallerian, "Astoria-projektet", Nobelcentret på Blasieholmen och Apple-etableringen i Kungsträdgården.

Programförslaget innehåller generellt bra beskrivningar, som är lätta att förstå, och bra förklaringar till vad staden önskar uppnå i fråga om kulturhistoriska värden. Men det räcker inte med vackra ord. De måste följas upp med ordentliga styrinstrument för att säkra och stärka natur-, kultur och stadsmiljövärdena.

Vi ställer oss dock mycket undrande inför avsnittet om förutsättningar och möjligheter i Västra City och efterlyser en tydlighet från Stockholms stad kring förutsättningarna för byggande av så omfattande bebyggelse tillskott ovanpå spårområdet längs hela Barnhusviken.

Vi efterlyser också en ökad medvetenhet om vilka hot som kommande klimatförändringar kan medföra för exempelvis tunnelbanan mellan City och Gamla stan. Vi vill understryka vikten av att inkludera sjöfartens och turistresenärernas utrymmesbehov vid fortsatt planering av i synnerhet de vattennära områdena.

Hur ska staden tillförsäkra sig att de kulturhistoriska värdena skyddas?

Programmet har ett bra och pedagogiskt upplägg med många vackra bilder och minst lika många vackra ord. Man lyfter förtjänstfullt fram den klassiska stenstaden med sin enhetliga höjd som ett viktigt karaktärsdrag (s 8) och säger sig vilja "planera för ett City som vårdar viktiga kärnvärden." (s 20) Man skriver att "hänsyn ska tas" (s 23) och att man ska "Ta stöd i arkitektur och kulturmiljöer som identitetsbärare." (s 25) På sid 34 skriver man "Vid bedömning om en förändring är möjlig, och hur den kan genomföras, ska förändringen vägas mot påverkan på riksintresset." Vi uppskattar de goda analyserna och den tydliga redovisningen av Stadsmuseets klassificering av blå och gröna hus i City, till och med fornlämningsområdet är redovisade på karta. På den sida som handlar om riksintresset för kulturmiljövärden (s 83) slår man fast att "Stockholms kulturvärden är en av grunderna till stadens attraktivitet."

Post- och besöksadress	Telefon	E-kontakt	Plusgiro	Bankgiro	Org.nr.
Köpmangatan 5, nb 111 31 STOCKHOLM	08-21 09 24	kansli@samfundetsterik.se www.samfundetsterik.se	15 70 57 - 1	820-1550	80 2003 - 3950

Vi hoppas att detta hjälper till att stärka insikten om värdet av de kulturhistoriska tillgångarna men ställer oss undrande till hur det går ihop med flera av de nu aktuella projekten som Nobelcentret och ”Astoriaprojektet”. Programmet visar främst på ambitioner. Det betonar vikten av att lyfta fram kulturvärdena tidigt i planprocessen och poängterar att en kulturhistorisk analys bör finnas med i beslutsunderlaget vid förändringar av både byggnader och gaturum. Detta är utmärkt.

Men det framgår inte av programförslaget HUR värdena ska säkras, det står ingenting om villkor i detaljplaner, upplåtelseavtal eller motsvarande. Vi bedömer att risken är stor för att programmet i praktiken blir svårt att använda som ett styrande verktyg i den vidare planeringen.

Grundläggande krav och kriterier för stadsbyggande i Västra City måste redovisas

Samfundet efterlyser en redovisning av stadens övergripande förhållningssätt och viljeinriktning inför den omfattande exploatering av spårområdet intill och norr om Stockholms Centralstation som aviseras i programförslaget. Av programförslaget framgår att planering har påbörjats och att en generellt högre höjdskala än i City i övrigt är möjlig i Västra City.

Detta handlar om mycket omfattande nybebyggelse som kan komma att sträcka sig mellan Tegelbacken och Hagastaden och byggas ovanpå det överdäckade spårområdet. Risken är stor att det skapas en hög mur som stänger ute solen så att inte bara City utan även stora delar av västra Vasastan hamnar i slagskugga.

I det aktuella programförslaget omnämns ett fåtal viktiga frågeställningar, benämnda ”utvecklingsmöjligheter” och ”förbättringspotentialer”, dock utan att någon som helst vägledning ges om vilka funktioner, kvaliteter eller egenskaper som det ur stadens synpunkt är viktigt att åstadkomma i den framtida byggda miljön. Detta är inte acceptabelt.

Det som står i cityprogrammet är helt verkanslöst. Inte heller i det nu utställda förslaget till översiktsplan finns något annat skrivet än konstaterande att ”Västra City har områdets [Norrmalms] största möjlighet till stadsutveckling och här kan Stockholm växa i ett attraktivt och centralt läge för att förbättra kopplingar till Kungsholmen men också tillgängligheten till kajer, vattenrum och grönytor”.

I programmet, som ska ligga till grund för arbetet med detaljplaner och bygglov, borde det exempelvis ha redovisats vilka hushöjder och gatubredder man tänker sig att den nya bebyggelsen ska inrymmas inom liksom kriterier för hur mötet mellan de nybyggda delarna och den befintliga bebyggelsen på Norrmalm och i Vasastan respektive vattenrummen vid Barnhusviken och Riddarfjärden ska utformas. Sådana kriterier finns konkretiserade i stadens byggnadsordning.

Västra City blir ingen stadsdel. Det blir ytterligare kvarter som läggs till de befintliga i ett långt band, eller snarare en hög skuggande mur mot de västra delarna av Norrmalm och Vasastan. Samfundet finner det märkligt att Staden varken styr upp höjdförutsättningarna eller mötet med angränsande stadsmiljöer. Varför redovisas inga sektioner?

Samfundet har tidigare (yttrande över samrådsförslaget till ny översiktsplan) efterlyst en redovisning av hur Staden tänker sig att ny bebyggelse på spårområdet vid Centralen och hela vägen längs banan mot Norra Station ska utformas. Denna yta är egentligen ett utfyllnadsområde över ett tidigare vattendrag som skilde Solnaön och områdena längs Stockholmsåsen från Kungsholmen. Om man bygger på höjden kommer inte dessa viktiga ursprungliga landskapsdrag att kunna avläsas i framtiden.

Klara Sjö och Karlbergskanalen utgör vattenrum som förbinder stadens öar. De är viktiga vattenrum och släpp i stadsväven som formar den centrala stadsarkipelagen och därför har en grundläggande betydelse för Stockholms karaktär. Utfyllningar och trafikleder har smalnats av detta vattenrum. Västra City riskerar att med högt uppdrivna kostnader för överdäckning leda till krav på

Post- och besöksadress	Telefon	E-kontakt	Plusgiro	Bankgiro	Org.nr.
Köpmangatan 5, nb 111 31 STOCKHOLM	08-21 09 24	kansli@samfundetsterik.se www.samfundetsterik.se	15 70 57 - 1	820-1550	80 2003 - 3950

alltför stora byggnadsvolymer som påverkar det smala vattenrummet ytterligare och negativt. En hög bebyggelseskala riskerar även att konkurrera med Brunkebergsåsen och Hötorgscity som landform och landmärke.

Vikten av klimatanpassning måste uppmärksammas

I det samtidigt remitterade utställningsförslaget till översiktsplan redovisas ganska mycket information om klimatförändringarna och kommande havsnivåhöjningar. Mot bakgrund av detta framstår det som märkligt att staden vare sig uppmärksammar problemen med risk för översvämning eller föreslår nedgrävning av tunnelbanan mellan T-Centralen och Gamla stan i det nu remitterade förslaget till Program för City.

Ge plats åt sjöfart och besökare

Samfundet har tidigare reagerat över risken att fartygstrafiken och dess servicefunktioner, som har månghundraårig hävd i denna urgamla del av Stockholms hamn, hotar att trängas bort från Blasieholmens kajområden och kanske även Nybrovikens, när Nobelcentret etableras. I det nu remitterade programmet för City nämns inte marin verksamhet på Blasieholmen. Det finns inte någon redovisning av hur exempelvis varor och materiel ska kunna levereras till fartygen, hur dagliga driftsfunktioner som latrintömning ska kunna ske utan att orsaka störningar eller hur passagerare ska kunna komma till och från fartygen med buss eller taxi. Någon alternativ plats för dagens omfattande båtverksamhet på Blasieholmen har inte redovisats.

Det föreslagna programmet har också brister i redovisningen av platser, utrymmen och funktioner som krävs för att turister och besökare ska kunna komma fram och angöra olika målpunkter i City. Busstrafiken är särskilt ytkrävande och kan tidvis vara omfattande, exempelvis i samband med större evenemang. Det krävs också plats för exempelvis biljettförsäljning, information och samling vid guidade visningar.

För Samfundet S:t Erik

Monica Andersson
Ordförande

Susanne Ingo
Vice Ordförande

Jonas Berglund
Styrelseledamot

Laila Reppen
Styrelseledamot

Suzanne Lindhagen
Styrelseledamot

Post- och besöksadress	Telefon	E-kontakt	Plusgiro	Bankgiro	Org.nr.
Köpmangatan 5, nb 111 31 STOCKHOLM	08-21 09 24	kansli@samfundetsterik.se www.samfundetsterik.se	15 70 57 - 1	820-1550	80 2003 - 3950